

Närgången predikan

Ledaren i SPT nr 24 2014 handlade om Herrens Heliga nattvard. »Det fanns en tid då deltagandet i Herrens måltid var en mycket allvarlig sak. Den som vågade sig fram till nattvardsbordet skulle vara rätt beredd och på olika sätt gjort bot och bättring», skrev vi. *Förr* var det inte ovanligt att känslor av egen ovärdighet avhöll gudstjänstbesökare från att gå fram. Kanske var det också fruktan för att andra skulle uppfatta en som en självgod människa i avsaknad av tillräckligt syndamedvetande, eftersom man dristade sig att ta del av det heligaste bara så där. Mycken predikan och nattvardsberedelse har varit försök att minska ett sådant överdrivet ovärdighets- och botsmedvetande (»jag vågar inte [låtsas] ha så nära gemenskap med Gud»). Det »farliga» och obehagliga man ville ha distans till var nattvarden.

Idag är det krävande eller svåruthärdliga i gudstjänsten inte nattvardsgången – den känns mer som en varm, kravlös gemenskap mellan oss alla (och Gud också, på något sätt). Snarare är det en osminkad omvändelsepredikan som tydligt visar vad Gud kräver och enkelt reser anspråket på att Jesus är den ende som kan frälsa oss från vår egen ondska. Varje tal om att vi människor är syndare och därför inte duger som vi är upplevs idag stötande, obehagligt och egentligen bara elakt. Sådant vill man inte höra och håller sig därför ifrån kyrka och gudstjänst helt och hållet – man »vet» ju att det är sådant som pågår för fullt i kyrkan.

Den som ändå vågar sig till kyrkans gudstjänst idag lär nog upptäcka att synd och omvändelse inte avhandlas ofta där eller ens nämns, bortsett från en snabbt överstökad »beredelse» i början. Man vill ju inte skuldbelägga och skrämja bort de få som ändå kommer. Så då talar präster ofta om livsfrågor i stället – frågor man tänker verkligen angår nutida människor. Det är frågor i stil med »hur ska jag leva? vad ska jag göra för att ta mitt ansvar att vara en bra människa?». Det finns det ju mycket att säga om, och resultatet blir ofta en tämligen sekulariserad lagpredikan om ansvarstagande, hållbar livsstil, att se medmänniskan, öva *mindfulness*, inte stressa så mycket, ... Eftersom alltför mycket av sådan förmaning kan verka nedstämmande, kombineras det i alla fall med betydanden om att varje människa är värdefull och högt älskad i sig själv, alldeles som hon är. Det är tryggt att säga för varje präst, och – förmodar de – för varje åhörare att höra.

Det är numera inte ovanligt med önskemål från mindre vana kyrkobesökare till prästen om att den kommande vigseln eller begravningen »inte behöver (= inte ska) innehålla så mycket om Gud eller Jesus». Som myndig religionskonsument begär man *religion light*, och envisas prästen med en *classic version* av den kristna religionen (Guds heliga vilja, människans synd, omvändelse ...), går man någon annanstans. Och det vore ju hemskt, tänker vi, utan att låtsas om att de allra flesta av kyrkans medlemmar redan uteblivit sedan väl hundra år. Att i det läget försöka vara socialt smidig och tillmötesgå åhörarens förmodade önskemål om borttonad kristendom är inte så vänligt handlat som vi kanske tror. Det är inte till hjälp för dem, det hjälper bara prästen att slippa det obehag som trons sanning skapar.

Denna ledare är nu inte uttryck för en önskan om att predikan skulle väcka mer anstöt i sig, eftersom vare sig anstötens närvaro eller dess frånvaro är avgörande. Det viktiga är vad som

predikas, predikans innehåll. I en evangeliskt-lutherskt reformerad kyrka är den klassiska uppfattningen om predikan som en utläggning och tillämpning av Guds Ord för den lyssnande församlingen självklar – predikan ska vara förmedling av Guds tilltal och uppenbarelse. Endast sanningen gör oss fria.

Enligt Rom. 10:17 måste vår predikan vara så innehållsrik av Ordet att tron uppstår. »Tron kommer av predikan/förkunnelsen», ordagrant: av *akoē*, »det som hörs», från dem Herren anförtrott livets ord och sänt att höras av församlingen. Det apostoliska ämbetet har den hisnande befogenheten att bära fram Guds ord till varje åhörare; »den som hör er, hör mig».

Det innebär inte att predikan till vare sig form eller innehåll ska vara en korrekt utredning av t.ex. »tron», eller överhuvudtaget ett stycke »rätt lära» (även om den naturligtvis ska vara sann och riktig), utan snarare »Jag har ett ord från Gud att säga dig». Grundproblemet är att många präster, även i bekännelsetrogna led, har en alltför grund teologi för att kunna hålla en märgfull predikan med lag och evangelium rätt delade, ens om de ville. Och det är väl inte utan att vi präster känner det, skyggar för att då komma med sådana anspråk i vår predikan, och håller oss till den trygga, oförargliga allmänningen. »Vem är jag att föreskriva för någon annan vad de måste tänka eller göra?» – och så blir den ödmjukheten både teologins och förkunnelsens kollaps, och väsentliga delar av vägledningen i tro lämnas i tystnad och osynlighet.

Felet med alla light-versioner av kristendom är att de inte håller att leva och dö på. Den som ser på sitt eget liv utan jagskonande filter kan inte nöja sig med mindre än en verklig rening från sitt onda, en försoning som går på djupet och en auktoritativ tillsägelse av den syndernas förlåtelse som håller i evighet. Att en vilsen själ på egen hand skulle kunna se detta sitt egentliga behov är inte att förvänta, men prästen/predikanten måste ändå i trohet mot sitt uppdrag fylla egentliga och inte tänkta behov och möda sig att göra det med kärlek och klokhet.

Alltför många predikningar kommer till utifrån den felaktiga förutsättningen att predikaren har att tala till okunniga och ganska ointresserade besökare och därför ägnar sig åt att säga sådant åhöraren ska känna igen sig i. I de långt flesta fallen är de som trots allt infinner sig till gudstjänsten redan kyrkliga och har deltagit i lika många gudstjänster som prästen själv. De vill och kan höra mer än en inbjudan till att pröva på det här med Gud och tron. Och då räcker bara Guds ords fulla sanning och anspråk. Får det höras, då blir predikan närgången på ett rätt sätt.